

105
ALZYRA

czyli

Amerykanc

Tragedya w 5 Aktach

z Francuzkiego P. de Voltaire

przekładana przez S. C.

z wiela poprawkami

1803. w Warszawie.

Osoby

Don Guzman Rządca Peru

Don Alvaraz Cysiec Guzman danny Król

Lamor Król części Lotoxu

Montez Król drugiej części tegoż Królestwa

Alexyra córka Monteza

Emira i pousata Alexyry

Don Alonzo Oficer Hiszpański

Amerikanin przyjaciel Lamora

Hiszpanie, Amerykanie.

Scenarz miejscie Los-Reyes, daniący Lima
xmanem.

107

Akt 1. Scena 1.

Alvarez, Guxman.

Alvarez.

Tak więc synu najwyższa Hiszpanii rada
Ten trudny ciężar rządu w trójce ręce wklada
Natej Norrego Sniata (ramożnicy potowie)
Niech z toba Bóg panuje i nasi Królowie
Zarządzą tą w nieszczęścia obfitą Kraina,
Z której skarby a z niemi zbrodnie na świat płyną
Bierz synu, ten najwyższy urząd panowania,
Juz ja go nie utrzymam, starość mi zabrania
Wśród Kraion Ameryki zszedł mój wiek Seguriny
Ja pierwszy Męzkowi wskazałem te dziury
O których nie słyszano w tym nowym narodzie,
Nasze skrzydlate zamki płynące po wodzie.
Od morza Magellana aż pod biegun ziemi
Poszedłem Kastyllanów ślady zwyciężkiemi
Jakbym był trudy moje wysoko ocenil!
Gdybym tych Bohatyrow w cnotliwych zamienil.

Ale!

2.
Ale cóż się smyrolnym zwycięzcom oparto?
Okrucieństwo, mój Synu, stare ich zatarło.
Lecz godzien rycerz, który choć mężtweńsiat ^{z dumie}
Mocą, podbił, a cnota, podbić nie umiał.
Śmierć się zbliża... z ochotą skończę moje życie
Jeśli cię wyprze Synu, iak przy tym zaszczyć
Uzyczę ^{Ślirisz} zdobyte Ameryki łady,
A Potosz mielibie będzie spramieclime rzady.

Guzman

Pod tobą, zwycięzatem w tęp potsfersku dzikiem
Tyś mi był w piektych kraiach zwycięstw przewodnikiem
Pod twoją mi przystoi opieka, zostawać
Od ciebie brać rozkazy nie innym je dawać.

Alvarez

Nie-niecierpi współnika panujących w tądza
Prace nie ostabily i sam miek przeszkadza
Tyś nie wytarozę, rządowi - dosyć jeśli moze
Morrć w radzie, i w dxielach prostomać ci droge,
Wierz mi, wszakże tak dlugo zystem i wż na ziemi

Nie

Nie godni ludzie, żeby chcieć władzy nad niemi,
 Stramilem niek dla zryciej trz, dla chwaly u smiatu
 Czas iuz Bogu posiricci te ostatnie lata
 Jedne, ci tylko prosbe, lecz droga, przynosze
 Domagam sie, iak Oyciec, iak przyjaciel prosze,
 Dzisiaj pojmane, Synu, wypusc nierobniki,
 Polacz z noma, godnoscia, radości Ameryki,
 Wszakie ten dzien sxxe, slimy godzien tej ofiary
 Niechay bedzie dniem łaski, ale nie dniem kary

Luzman.

Wiem, ze gdy prosisz Syna, rozkarujesz Panie
 Patrz na niebepieczestwa, obacz w iakim stanie,
 Amerykanom w stepu bronimy do miasta,
 Zaladwie w starych murach twierdza nasza mrosta,
 Wierz mi, niedopuszczaymy, niech sie ci zuchwali
 Do tej co ich zgromita nie zrycaia, stali.
 Gardza, prawami, skruszyc gotomi kazydany,
 Niech drza, patrząc na smcie niezbtagane pany,
 Niech sie z boiaznia, iazmu nasremu, poddaz,
 Widza, nas zamsze zbroynnych i zemsta, i wladza,
 Niesworny ten lud, peten zuchwalej otuchy

Zgrzyta

Zgrzyta na snu niemole, i targa tańcuchy,
 Duchwaty w pobłazaniu, gdy się sam nie leka,
 Mnie ma się innych trwoży pod iarżmem przytęka
 Wreszcie upada w tańca, kiedy się tagodzie,
 Nierozruszona surowość postroszeństwo rodzi.
 Widziemy że sam honor Kastyllanem wtaada,
 Że w młoczącej niemoli snu wielkość zakłada
 Lece gdzie indziej strach tylko panuje na śmiecie,
 Tam tura, gdzie się boją, gdzie ich iarżmo gniewie,
 Same bogi mielibione w tej dzikiej przestrzeni,
 Gardzą, darami których krew nie zarumieni.

Alvarez.

Ty Synu, Chrześcianin, ty rządzisz wexmany,
 W imię Boga pokoju nowe Chrześcijańskie,
 Ty możesz utrzymać te xbrodnie prawidła?
 O jak mi ta tyrańska wrogość już obrzydła!
 Kiedy kraj ten zniszczony w krwi mieszkanców broczy,
 Jeszcze się dżikie twoie nie napasty oczy?
 Czułiż iem po to z brzegów dalekiego Wschodu
 Do nieznanego przyszedł batwochwalców rodu,
 Był w krajach stonecznemi przepalonych skwarą
 Ochryde, Europy widział i ich wiary?
 Wystanicy

Wystanęcy Boga, na to my braniaśmy byli,
Abyśmy imię Jego i prawa głosili,
My oto burzycielej ziemi niewinnej
Nigdy krewnego ztota, nigdy krwi nie sejęci,
Gwałciacie prawa, których uczyć byto trzeba,
Zabijamy lud zamiast ryć go dla Nieba!
Wyrzuciliśmy mieszkańców, popalili domy,
Tak, same tylko Niebios nasładowiemy gromy.
Pranda że imię nasze postrachem tej ziemi
Działo przed Hiszpanami, lecz brzydka się ziemi
Niesprawiedliwi, dumni, łakomi, my sami
Wydziercy cudzej ziemi, my barbarzyńcami
Dziki Amerykanin, przy smierci prostocie
Równy nam jest w odradzie, przemyślna nas w łocie,
Gdyby przykładem twoim krwi pragnął zabójca,
Gdyby łot nie znał, przebóg! ziemi albyś i w Oryca!
Takie to przedko orey zapomniane chwile,
Kiedy mi oni sami życie ocalili,
Kiedy stać niedaleko, gromada rozładła,
Okrucieństwa naszemi, zemszad mię napadła
Wszyscy moi poległi, na zgony ich patrzałem
Sam jeden bez pomocy, i w śmierci czekałem

Levi

Leć się przez imię moje, zapat ich usmierzył
 Młody Amerykanin, zamiast by uderzył,
 Łaty łzami kalany do nóg moich padał.
 "Tyś to Alwaresie, tyś to i porriada.
 "Tyś długo, niech dni twoje utrzymują Miebaj,
 "Tyś Oycem nieszczęśliwych, trych cnot nam potrzeba!
 "Nieś ten przykład do trouch, niech ci, co kadydany
 "Koczą na nas, zaiadli xrolnieia, tyrany —
 "Jdz, moir imy, że w tym dzikiem, iak oni zna sriecie
 "Prandziwa wielkość duszy znayduie się przecie."
 Łoż to? ty wzdychasz? widzę, że się twoia dusza
 Warte, pomieść nie wolnie łagodni i wzrusza
 Oycie do ciebie moiri, a z nim ludzkość smięta!
 Jesli tak w okrucienstwie twoa dusza zacięta,
 Jak staniess przed Alayra? czyli iak morderca
 Bedziess się chciat domagać cnotliwego serca,
 Łorki Xrolon, xradzających te krainy smutne!
 Ktore teraz los wydat w twe ręce okrutne)?
 Tak ią skloniss, iak skowczysz two najmniejszych sukien?
 Chcesz, krowia, iey rodakon spaiac to xamejcie!
 Albo raczy chcesz, aby iey ptaxie i igki
 Wytraciby zedaxo z twoey surowey reki?

Gurman

Guzman.

Dobrze, kariesz, zerralam: dziś rre, ich, karydany,
Pominiy iednak, ic maia, x nich bydx Chrześciani
Tak chce prawo, ten myrok nie się, dziś uiszona
Kto chce ijeć, niech kraionre porzuci boizszona
Jakim okupem, miara pomrzeczna, się, stanie
Aż do serc rozciagnijmy nasze panowanie
Bozkazoir i przymusul moc nieomydziona
Przymiedzie ich przed Ottaru i upor przekona.
Poddani iarzmu memu, to jest moia rola
Niech drza, pod prawem Boga iednego i króla.

Alvarez.

Więcey ia tego rzyce, o nadzieio droga!
Zeby tw cuxono imie pramożnego Boga.
Zeby prawda obietta te norre siedliska
Ale nie jest serc panem, ten kto ic uciska
Wielem narócić, przymus nigdy mie nie xmarat
A Bóg pramożny, synu, przebaczac nam karat

Guzman

Panie, Cycomska twoia xwyciezia mie władza,
Syn postuszny ci ransze na rryjstko się zgadza

Wierz

Wierze mi Cyce! ta cnota tak czysta tak miła
 Latwo by i najczystsze serca zlagodzita.
 Ale kiedy ci niebo tak kamie nie obrania
 Tak szczerze liwego daru, daru przekonania
 Najdrozsze w zyciu calem zaperrnii mi szczerze
 Dumna Alxyra! moie odrzuca xamejcie
 Sluby nasze statecznym oporem oddala,
 Wyrnacie, miłosc me mnie nad chęć się zapala,
 Chciałbym się iey podobać: iakaz x naydę droge?
 Mam serce aby wyniosłe, x niżać się nie moge.
 Mnie by iedney nierriasty rózki tak uwiodły,
 Bym drzał na iey rzut oka jak niewolnik podły?
 Nigdy iey nie dozwolę, tey władzy nademna.
 Ty sam nakton! Montexa wymona przyjemna.
 Mów x nim raktę ostatni, niechay bez oporu,
 Borkaie loice, niechay nagli do ryboru!
 Pomiedz, mstyde się, nie chce, porradze ubliżać!
 Miałby Cyceć dla Syna! do prosby się x niżać.

Alvarez

Już się stalo monilem bez sptonienia ozola,
 Montex miodział się x loika, naktonio ię rózla.
Nieba

Nieba biorąc obronę, upadłego domu
 Podwignęty rod zacny i niegodny i pogromu
 Tui Montez Chrześcijańskie sam przyjął obrzędy
 Oświecił łokce, arzucał bałwochwalce błędy
 W całym tym naszym świecie Alzyra na czele
 Na nią się zapatrują, współobywatele
 Z nią Hiszpanie osiągną, i serca i kraje
 Z nią Ameryka nasze przyjmie Obyczaje
 Wiara się tu wkorzeni i umocni w laty,
 Związek ten wiecznym węzłem połączy dwa światy
 Nieprzyjaciel praw naszych lud strogi w rozpacz
 Gdy Łokce Królów swoich natronie zobaczy
 Zmiekszy umysł zacisty i serce surowe
 Przyjmie szczerze słów iarumo, przyjmie prawa nowe
 Myrę, w radość, i syna, iak ten związek ścisły
 W braci w Chrześcijańskich kamieni umysł
 Montez idzie, ty synu odeydx i w świątynicy
 Czekaj mnie i Montez i Oblubienicy

Scena 2^{ga}

Alvarez, Montez

Alvarez

Cóż Montezic? twa ma Drosi, władza i pomaga
 Iwizie wola, Alxyry skuteczenie przemaga?

Montez

Ach Ojciec niesucze, śliwych, darujcie w tym stanie
 Alxyra nie chce związków i wzdryga się na nie
 Niepewnym ku zwycięzcy postępuje krokiem
 Gurmant i nie szczepi ię państwo oblat krwi potokiem
 Iwmychowana, śmiało na ten ślub pomtaie
 Który ma i ię Ojczyznę zlać, w asze kraje
 Lece rzetkie uprzedzenie na twój głos ustawa,
 Iwoie lnoty nas usza, szanować twoje prawa!
 Byś nas dawignął z głę, bokich oblatfania ciemnic
 I odkryteś nam światło niebieskich tajemnic
 Śmiał ten upadł ofiarą naszego oręża,
 Przemoc go pokonata, nas lnota zwycięzła.
 Okrutnych współrodaków twoich wściekłość sroga,
 I was nam obrzydziła i naszego Boga
 Którego nam tak dźwięg głosili morderce,
 W tobie kochamy, twoje wyraża go serce.
 To ci miarę nasza, i miłość napenni
 Szczęśliwi z ucznion twoich stajemy się krewni
 Niech

117

Niech ci lorka oycowska, miłość przypomina
Oddaig skarb najdroższy w ręce twego syna
Peru, Poto, Alayra, iak wielkie zdobyce
Idź do Świętych Ottańów, przed Boga oblicze
Zdaie mi się ie widzę, iak przytey ofierze
Duchy niebieskie i ludźmi uczynią, przymierze
Szczę, na lorkę, moię, ie w drodze Guzmaną
Mama chętnie na swego i męża i pana.

Alvarez

Montezel, kiedy ztażę, te święte ogniewa
Umre, mesot śmierć moia! Będzie kobyt szczęśliwa
Ty, któryś nam te odkrył nieznierne przestrzenie,
W ostatnie światła strony rzuc' twoje promienie
Lud ten pierusze! dziś z nami przymierze stanowi,
Bógostaw wielki Boże świętemu związkowi
Zstap! niech ci w Ameryce, kościoły poistang ^{domoniti}
Szadź i drow, biegnę, przyspieszyć chwile, posiadang
Przez ciebie, syna mego szczęśliwość spełnitem!

Scena 3^{ia}

Montezel /: sam/

Boże
me

Boże pogromco Bogów, których długo exultem,
 Tyle klęsk, tyle nieszczęść doznałem na świecie!
 Wszystkom stracił - to jedno zostało mi dziecko
 Strzeż Panie córki mojej, serce jej nakłaniaj

Scena 4ta

Montez, Alzyra.

Montez

Córko, już nie czas płakać! dłużej się nie wzdramiaj,
 Jeśli ulegasz Ojcu, Kraiowi, potrzebie,
 Daj się szczęściu Ameryki należy od ciebie!
 Poydź, wstąp na tron, podchwignij zwyciężonych zięku
 Skruw niszczące pioruny w nieprzyjaciół rękę
 Z nieszczęsnej niewolnicy bierz imię Królowej
 Lecz razem z nowym stanem przyjmij umysł nowy
 Trzeba serce odmienić nie jesteś już branka
 Poydź za mną, zrzecz się siebie, odrodź się Hiszpanką
 Stać się w tym stanie, Córko, i ale nieprzyjaciół

Alzyra

Tak życie mam od ciebie zarządzaaj krwią moją,
 Ale, jeśli cię jeszcze miłość córki wzruszy

F. Sądzi,

Sadzi o mojej rozpacz, czytaj ja, w mej duszy

Montez

Niemam nadziegi wzgledu na niemieszne krale!
Przyrzeklas, dasz slowo, dopelniaj go stale!

Alxyra

Ach, wymusiles na mnie te straszna ofiare,
Kiedy to ja o Nieba, mam poprzyrzadz miare,
W ten dzien okropny, w ktorym wszystko tracę razem,
Kiedy srogosi Guzmana! mordercem i zelazem!
Krwia, wspotrodakow moich te ziemie okrywa
Jaz mię to straszna mieszanka do zamęcia wrywa?

Montez

Porzuc przesady porzuc te bledne nauki
Ktore po Oycach wziety tatwowierne znaki,
Sprawca dni zlych lub dobrych sam otowick sig stau,

Alxyra

Przebog! w tym dniu stracily msiciela te kraie
Zginat wsród boiu Lamor nadzieia i dyna

Utraoilam kochanka - a ty zięcia, syna -

Montez

Montes

Wylatam na grób jego w brzach mojej żalosi
 I ka' co' się zda umarłym wiary naszej statość?
 Rozkazuy sercu twemu i w Boskiej Świątyni,
 Wleczay się lnota w przyszą, nad miłość ukrypi.
 Zatrzyj niewczesną, pamięć zgasłego kochanka,
 Podday się prawom świętym, nowa Chryścianka
 Mówiork' nowe przymierze - Bóg przymierze wola,
 Ciu sam drogę wskazuje, rozgwa do kościola.

Alxyra

Cyca, w iakaz, mię przepasć twoy rozkaz, w prowadza
 Lorka, iestem, wiem dobrze, iaka twoia wtaoza
 Mstucham głosu twego, poyde, na ofiarę,
 Jaz postuszenstwo moie przeszo owa miarę,
 Jaka, względem rodzicow natura wydziela
 Ciębie miałam za Cyca, za nauczyciela
 Jaz się bogów cyckich wyrektam dla ciębie
 Nie xal mi, że ich wielkość w gruzach się zagrębie
 Romie jak my nowemu ustapity Bogu
 Jys' moril że przy świętym tych Oltariów progu
 Bokoy mieszka, że nowe prawo mię uzbroi,
 Wróci radość i długie cierpienia ukoi,

Ale
 in

15.
121

Ze nowa moc zagładzi nieogione rany,
Uwiodłeś słabość córki... Poisk niewstrzymany
Na tonie tego Boga serce mi rozdziera,
Sklada w nim obraz, który nigdy nieumiera
i amor żyje w mej duszy, zwoleki jego żywe,
Postępuj, gdy tak trzeba, cxcucia sprawiedliwe,
Które śmierć szanowała, i sam cxcas ocalił
Oddaj mi, nie ludzkiemu, oddaj tyranowi.
Kraj tak chce - tak potrzeba? córka nie odmówi
Ale szadryi sam tańcząc ile dobrana, parę,
Ach, i w surową nieba przewiduisz, karę,
Karesz mi cudzą, miłość sercem niewolniczym
Przyśiądz koniu innemu przed Boga obliczem.

Montez

Alxgro, cxcay wiek stary, w imie przyrodzenia
W imie cxcatości moiej, narte przekształcenia!
Jakich się w twoiej ręki naród dopomina
Przez miłość obrażoną, Cxciew cię szaktina,
Nie truj zbyt długą bolescią, dni które i w gasony

Dla twojej szczęśliwości poświęceniem własną.
 Ty sama znasz, iak trudna była do nabycia
 Strzeż się żebyś twórego nie straciła życia.
 Wstępuiesz, gdzie cię nowe wywają wyroki
 Niechaj xawsze powinność kieruje twe kroki
 Opyxnat tego xąda i ojciec ci radzi,
 Jtaz ieszcze ostatnia nadzieia nas xradzi?
 Bądź zdrowa, niechaj rozum twóim sercem wstawa / odchodzi /

Axyra / sama /

Potrzeba być obłudną? - iak okropna rasa!

Scena 5ta

Axyra, Guzman. -

Pani, proxiarz są wszystkie moje nalegania?
 Takie długo twój opór statecznie się wstrzania?
 Na twą prośbę cofnątem swój wyrok surowy,
 Zuchwałych nieprzyjaciół stargątem okowy
 Już wolność wszyscy mają - ale czy w tak mały
 Czyby twe serce xmięknęło x uszczęśliwił męychwały?
 Niczym jest u kochankaw najwyższa powaga,
Melosé

Miłość moja w tajemnej miłości wymaga,
Nie tegom się spodziewała, i to mię radziwia,
Alzyra sama płacze, gdy mię uszczęśliwia?

Alzyra.

Gdyby tylko ten świat, jak niepotwierdzone w Niebie
Nie był razem okropny dla mnie i dla ciebie!
Widział jak mię rozpiera jakie dręczy bóle,
Czytaj je w moich oczach, czytaj na mem wosku
Tak jest: zawsze twarz moja sercu odpowiada
Kto się łatwo w odmienne postaci uktada,
Ten najwyższą przyjętą starga miarotomnie
Ta sztuka Europejska nie należy do mnie

Guzman.

Szczerość twoja tajemnie serca nieukryje
Widzę że dotąd samor w twęj pamięci żyje
Nadaremnie śmierć chciała rozłączyć nas obu,
Jeżeli na mnie powstać nieprzyjaciel a groba
Żywegom zgromił, czyliś trwoży mię umarły?
Czas: by już nowe orucia był po nim katarły
Uwłoczyć sercu memu, twoięj powinności
A to serce rylanych też twoich radości

Alzyra

Atyra

Powściągnij gniew niewczesny, usmierć zawiść w sobie,
 Czyż podeyrzeń' godzien' nieprzyjaciel' w grobie? -
 Winnam go była kochać, o jak przykra strata!
 Tamor jednia podpora ginącego świata,
 Tamor przyrzekt mi wiare, kochał, był kochany,
 Wszystko odnawia serca niezgojone rany.
 A ty; zamiast dogadzać obrażonej dumie,
 Poronaj raczej to serce, sądx' iak kochać umie
 I porzuciwszy ze mną tę, srogosć' zuchwata,
 Zastuguy jeśli moiesz na miłosć' tak statą [odchodząc]

Scena 6.

Guzman i pany

Mamie ganić tę szexerosc' tę wynioslosć' duszę
 Nie... tem więcej ią kocham, i dziwić się muszę
 Trzebaż więc dla niewiasty więcej ponieść' trudy
 Niż na podbicie tylu milionow ludu?
 Natura kraiu tego kosztalcaz ięć ponęty,
 Sama dzika, i umysł data ięć xacęty. -

Uzas

19
125
Czas, żeby i w powinnosc opor przekonala
Wszystko mi stuzij: jedna kobieta zostala.
Pokonaymy ich, niechaj nie mowia Narodzi,
Ze panz zwycięzca, doznał raze w ruzdach przeszkody

Koniec Aktu 12.

Akt 2^{gi} Scena 4ta

Hamor, Amerykaniec

Hamor.

Przyjaciele wy których nadludzka odwaga
W niebezpieczeństwach rośnie, w nieważności wimaga:
Łoście mi, w tylu klęskach nieprzestali wspierać
Nie możemyż się zemścić, lub mężnie umierać?
Kijemy... a Alxra a Cyryzna ginie
Guzmana, też pokwarz, cios zemsty ominię?
Jakże bez kary zbrodzeń wyjdzie nam zwycięzki?
Jak zostaną, Cyryzny niepomoczone klęski?
Próżne bóstwa tych krajów! bogowie niedali.
Wyscie nieprzyjacielskim bogom wy dali
I takie pod kilkuset Hiszpanów silami
Upadł.

Upadł mój tron, kościoły, naród, i my sami?
 Ja państwo, wy Otarze i Ofiarnie macie
 Cóż mi pozostać mogło, po Alzary stracie?
 Między rapadłe lasy, i piaszczyste fale
 Poniosłem gniewy moie, x niewagę, i zale.
 Szedłem ze środka świata, x tey ognioń poixgi
 Storie widziato moie obłąkane drogi
 Aż tam, gdzie kraie nasze w światła ogotaca,
 I nowy rok prowadząc, na darrny szlak wraca
 W Narście, przyjań w wasza, odwaga i xnoie
 Pokrzepily nadzieię przedsięwzięcia moie.
 Umysłitem dogodzić, w tem strasznem mieszkaniu
 Dwom cnotom serca mego, xemście i kochaniu
 W gromadzie był xstęp mężów niełkliwych
 Wiernie nieprzyjacioly naszych chciwych
 Ukrytem ich w tych lasach, aby obłąkani
 Zwaziali mury, które podnoszą tyrani.
 Przybywam - schwyłaniśmy: nie ludzka gromada
 Wtrąca nas do więzienia i kaidany wkłada
 X miejsce tych piektom podobnych wrście wy puszczeni

Niktie

Niktże nam przysiętych losów naszych niewymieni?
 Bracia! gdzieśmy? iacy w tych miejscach panowie?
 Jakie losy Alzury? niktże mi nie powie?
 Czyli Montez jeszcze? czy Kaydany dwwiga,
 Czy go bez dotknięcia kos okrutny sciga?
 Mili i nędzni nieszczęśliwych towarzysze
 Nicze o moich losach od was nie ustypie? —

Jeden Amerykanin

Jak ty, w oddzielnych miejscach obarczeni przęty
 Koinemi nas w ten pałac wiedziono zakręty.
 Ludziemy, niexnani u niekudkiej dzięty,
 Wicęśmy niedostrzegli co się ciębie tjęty.
 Lamorxe nieszczęśliwy! godziend lepozycy losów,
 Jexeli iuz śmiertelnych uycie niemoiesz ciosów;
 Przyjaciele, co umrzei gotowi x Lamoremie,
 Godni są kochai ciębie, i isie twoisim torem

Lamor

Po zaszczytce zwycięstwa, nie nie może stynąc
 Tak wielkiego pod wibern, iak chwalebnie xgingąc
Al.

Al'e umrzeć w niestawie, i urągowisku,
 Umrzeć, a kraj zostawić w niewoli ucisku,
 Zginąć bez zemsknienia się w niestawnej mogile,
 Al' co straszniejsza uledeż tych tupiexców sile
 Tych xbojców Europeyjskich, co nasz ród watarli
 Al' do skarbów drapieżne ręce rozpostarli,
 Srodzy przywłaszczonego burzyciele światła,
 Smieli mię dawk' na męski xelxywego kata,
 Dla bogactw u mnieńsich nśli one sami
 Kochanemi grób własny okryć rodakami,
 Zostawię tym tyranom połowę swęj Duszy
 Al'xrgę ich wściekłości wydadz', i katuszy
 Jaka śmierć abijt okropna, i drzeć na nią trzeba

Scena 2.

Zamor, Alwarez, Amerykanie.

Alwarez.

Zyćcie, bądźcie wolnymi Zamor

Co słyszę? o Nieba!

Coż to za cnota wyższa nad siły człowieka!

Starce

109

Starzec, czyli ten Boga iakiego opieka...
Pocobnyś do Hiszpana a przecie przebaczasz?
Jesties' królem? czy Bogów postaćca oznaczasz?

Alvarez

Obronę niewinności Nieba mi oddaj.

Zamor?

Jakież twe przeznaczenie starce? zbyt wspaniały

Alvarez

Powinność moia dzwigać nieszczęśliwych ludzi.

Zamor?

Cóż w tobie też taskawość tak szlachetną budzi?

Alvarez

Bóg, religia, chętnie w kawożyczeniu serca

Zamor?

Co? twój Bóg? twoja wiara? toż więc ci morderce
Którzy się krwią ołowianą nasycić nie mogą
Co spustoszoną ziemię napelniają trwozą,
Których niesyła chciwość jest najwyższém prawem!
Co kraj mój wyludnili w okrucieństwie krwawem,
Jednego z tobą Ojciec Boga nie wyznają? —

Alvarez.

Gegóis

Jegó samego, Synu, lew go znieważają,
 W sprawach świętych xrodzeni wszyscy, lew wyrodni
 Kuchwali nową wladzę, chwycili się zbrodni
 Knasz ich srogość, x nay moię powinności. Już Stońce!
 Dwakroć obca x wrótników oświecilo końce -
 Gdy jeden x twych rodaków znaięc mię w wsweymocy.
 Dat życie, i od wieczney ochronił mię nocny
 Crucia w dżiękności moięy żadna mow nie x gasi,
 Udtę bracmi są dla mnie, współrodacy nasi,
 Umrę szczęśliwy, na śmierć nie będz się x alił,
 Gdy x najdę bohatera, który mnie ocalił.

Namor

Ten skład tkwarxy, te lata, ta cnota wysoka,
 To on... tak jest... Alwarex - nie jest tu błąd oka.
 Czy nie mogłbyś tej ręki poznać w naszym gronie,
 Którą Nieba ku twoięy xestaty obronie?

Alwarex.

Co mówi? to on... przyślazp... o opatrzeniu Bożem!
 Alwarex widzi x bawce, w dżięknym bydz ci moię x sciskam
 Dobroczynco moję, synu! moję ciem ci x wraiemnie
 Mam odwdzięczyć? tu mieszkay Cyca x najdżiesz we mnie

Śmierć

Śmierci dar twój szanowała, nie zaległem w grobie
 Żebyśmy miał czas w starości wyptacić się tobie!

Lamor

Cycze mój! ach ten naród co się we krwi mara
 Gdyby był cień przynajmniej łnót twoich okazał;
 Wierzył mi świat ten dzisiaj odkryty gruzami,
 - Wziąłby był iaramo wasze, nie drzałby przed wami.
 Ale iak dobroczynna, iak czysta twa dusza
 Tak na ich okrucieństwa natura się wzrusza
 Ja, nad pożycie z niemi śmierć raczej przenoszę
 Wszystko czego s'niem się dowi, wszystko o co proszę,
 Chęć miedziei! - czy ich srogosć na krew tak zgłodniała
 Wieszczego Monterat: nigdy dokonata?
 Cycier Alayry... przebóg! o losu igryska!
 Widzisz ty które pamieć abyś droga wyjiska?

Alvarez.

Wiekryi Tex, niechciej biegu wolnego im bronie
 Najpizkniey szym jest znakiem twardkości, ty zonié.
 Biada xbrodni! nieszczęście tej niewdzięcznej duszy.
 Którę boleść bliźniego do Tex nieporuszy

Wiedza

Wiedz więc, że twój przyjaciel w chwale i kaszce cię
 Łucigodny wiekiem, stołkie przy mnie przedzi życie
Chamor.

Będę ci go widział? Alvarez.

Będiesz.. aby swym przykładem
 naklonił cię, ażebyś poszedł jego śladem

Chamor.

Co słyszysz? Mortex. Alvarez.

Wkrótce spełnisz twoje życzenia

Sam Mortex ci opowie, jak się los wasz zmienia

Jak uroczyście drisiay czyniemy obchody,

Jak ścisły zwizek oba iednoroczny narody

Pójdę, powiem synowi w tym abytku wesela

Jak wielkiego nam. szczęścia dris Niebo udziela. —

Bądź zdrow, zachwilę nowem szczęściem was obdarzę

Wtedy wżety naszego braterstwa skojarzę / odchodzi /

Scena 3.

Chamor, Amerykanie

Chamor.

Dux ten tu iawna Nubis nademną opieką,

Sprawca

27.

133

Sprawiedliwego w dzięk i nataxtem człowieka
Alvarez... to Bóg jakiś między przewrotnemi
Zstąpił z Nieba taqodzie obyczaie ziemi
Ma Syna... ia w nim brata... aby niewyrodny
Jestli moze, byt oycą knollowego godny,
O! dniu słodka nadzieio po długiej rozpaczey!
Montexie! po trzech latach kamor ciz zobaczy
Alxyro! o Alxyro! tobiem samiey stuzyl,
Dla ciebie ieszcze wyrok, zy cia mi przedstuzyl
Anaydziesz iz! przebog! czyjes przywignianiu stata,
Naypierwszą knolę, wiare dla mnie dochowata!
Serce w ucisku nieszczęśie łatwo niedowierza
Lecz jakiz znou starzec ku tej stronie xmierza?—

Scena 4ta

Kamor, Montex, Amerykanie.

Kamor / sciska iże Montexa /

Jyżesto w moich ręku? Ach Montexie mily!

Anax Kamora, którego losy oszczędzily?

Wstatem z grobu z obrony twoiey przedsiwzięciem

Poznaj się z przyjacielem, z sprzymierzeńcem, z dziećmi
 Elzyra, jest tu? w jakim stanie? odpowiadaj,
 Mów, i albo miż ożyw, albo mi śmierć daj. —

Montez.

Hamorze, nie szczyliwy iwis na twoim grobie
 W rąk exultacji serca nasze iż cię kłóci
 Stora cępliśmy nosom — przyjaciół twych iż ki
 Chciaty ciż wydrzeć iż rogię przeknaxeriaręki.
 Tyiesz, oby ci nieba spokojny los daj,
 Oby w tém nędze nasze schronieniu ustaj
 Ock iakiż tu Hamorze zamiar twoięj drogi?

Hamor

Módl się za mnie, za siebie, twą cętkę i Boga

Montez.

Co mówisz?

Hamor

Wspomnij sobie ow dzień optakany,
 Gdy Hiszpan dumny, groźny, bezpieczny od rany,
 Wywrócił, i w obszerne amienit rozwałiny
 Te mury, które stonca wystawily Syny

Guzmanem

23.
135

Guzmanem się nazywał... los co mię uciska
Zostawił tylko pamięć zbrodni i nazwiska
Na to okropne imię, krwi niezycie kórny
Wyrzuciły, te wszystkie łupieżstwa i mordy
Stąd gromy tych Ottarzów, tych świętych ruina,
Gdzie mnie Boga za twego przyjaciela miały syna
Mamie mówić jak zgraiva przedenię mię zawlekła,
Na jakie mięki okciwość wydata mię wściekła,
Aby mi wydrzeć skarby te u niego boki
Te tu do ugo bóstwa, które ia spod nogi
Zdeptatem - wśród męzcharni bytem w potumarły
Długie lata krzywd moich nigdy by niestarły --
Potrzeb leciech przyjaciół statecznych zebrałem
Bowszecknej nienawisći półzini kapatem,
Ukrywając się w lasach ich walecznej szyki
Tu zginęz lub się zemszoniaz krzywdy Ameryki.

Montex.

Katuisz cię - miestety gdzie cię gniew zapędza?
Nie szukaj śmierci, kiedy sama cię oszczędza
Jaką maiz otuchę, chwi waleczni mężie
Jaka bron', iaka siła, iak słabe orgze? Ja

Ta kosa rybia bezsilna, te stable w kamierci,
 Holniersze nie do takich boiow sposobieni
 A tam silne obrzymy, ludzkosci tyraney
 Szardy w piorunem w reku, w twaroz stal odziany
 Na postusznego zwierza do boiu usigdzie
 I uderzy iak wicher w niewstrzymanym pędzie
 Casy swiat im ustzpił, ustzpmy Lamorze! -

Lamor?

Poki xiz w szlachetnym trwai będz oporse
 Ach, wierz mi, te pioruny, te ogniaste strzaty
 Ta stal, ktora siz nasze tyraney odziaty
 Te nies' cigte xwierzta co walcaz pod niemi,
 Mogly wprawdzie z poczatzku straszne byd' tej aiemi
 Lecz walecznego nigdy nie zastrasza mezia;
 Kto siz trwozyc nie umie, ten tataro xwy cigza
 Na xrdnicy postrachem xczdz samowladnie,
 Sita ta stabych gromi, przed mgztwem upadnie
 Ttoto, swiętna trucienz xwiegliemy w podziale -
 To po czegz Europez, nie broniaz nas wcale -
Na

Na żelazie nam' obrywa, x bęgi skąpe niebiany,
 W dzikie ręce oddały ten dar opłakany,
 Lecz, żeby ludów naszych pomocy się sromoty
 Niebo nas obdarzyło na żelazo, w Łoty -
 Alzyra!... przy niej walcząc, zwycięstwo niemyślne.

Montex

Powściągnij płochy xapę - Nieba nieprzychylna?
 Czas xmiernione - Zamor?

Czas! iak niewczesna żatosć =

Czas xawsze też same, iesli ty mask statisć
 Jesli twa lórka mierna przyjęgom i chwale,
 Zamora w swej pamięci dochowicie stale,
 Jako! ty się odwracasz, i wzdychasz tajemnie

Montex

Niezależny Zamorze! Zamor
 Nie znasz Syna wemnie?

Także wielki twój umysł skazili morderce

2

Jnad grobem sklonili do zbrodni twe serce

Montez

Jam daleki od winy, i ci wioowniczy
 Nie są, iak ty rozumiesz tyrani, tak dracy.

Udać się, że im Nieba rączyły to zleci

Nie aieby nas podbić, lecz żeby oświecić.

Przynieśli do nas listy, ich baczna opieka

Obiawita nam zgodne nauki człowieka.

Wkrótce Amerykanom weźmie nową postać

Nauczy się iak myśleć, iak sproszliwym stać.

Zamor.

Co słyszysz? w us'ciech twoich ta mowa bezboina?

Gnębicielió Alziry czyi tak chwalić można?

Montez.

Alzira nie w niewoli Zamor?

Ojciec! syn cię prosi —

Daruj tyłu, nieszczęściom, zemsta mię unosi

Bomniy, iakie mię łączą z Alzira ogniewa?

Niebo

33
139

Niebo ze mną, od ciebie twoich przysięg wzywa
Alzgra przed Bogami dochwala mi wiary

Montez

Nie wzywaj bogów kłamstwa... te okropne mary
Brawej Boga Chrześcian ustąpiły chwale
Zniknęły przed światłością, iż ich nieznam wcale

Zamor?

Co? twoja religia! twych przodków obrzędy!

Montez.

Poznałem, cxcke wymysły, i nikczemne błędy
Oby Bóg bogów, temu nieznaiomy światu
Odkrył i tobie, wielkość swego Majestatu —
Obyś tej nieszczęśliwej pokławion ślepoty,
Lepiej poznał Europę, i Boga i Cnoty,

Zamor?

Jakie Cnoty? okrutny! o iż wige suchwali
Podbili cię tyrani, bogów ci zabrali
Porzucasz ich byś śmiejąc mógł dokonać zdrady
Alzgra, czy wstąpiła w te sromotne ślady?

Dokonać -- Montez.

Sumienie

Sumienie moje nie mi niewygraża
 Błogostawię los własny... lecz twój mię zasmuca.

Lamor?

Kto złamał świętość wiary, niech w boleściach się cęży -
 Młituy się... patrz jak Groźze twa zbrodnia mię dręży -
 Młituy się nad tem sercem, w którym bol tak srogi,
 Wiedź kolejno, miłość, i kęmota i Bogi
 Guxman - Alayra - Nieba! sam sobą nie władzę,
 Przeważ mię - niechay martwy przy ię nogach padzę.
 Nie bron' szczęścia - niech Lamor Alayrę zobaczy
 A strzeż się do ostatnię przywiesić mię rozpaczy
 Młiey wzgląd na własne cnoty, młiey serce otwórzka!

Scena 5.

Lamor, Montez, Amerykanie, Żołnierze Hiszpańscy.

Jeden z Żołnierzy / do Montez /
 Panie! lud się zgromadził, i na ciebie czeka

Montez

Idę...

Lamor?

Okrutny! dokąd? porydę z tobą razem -
 Jaką to uroczystość? za czyim rozkazem? -

Mon-

Montez.

Prądz'iebrow... radzę z tych miejsc się oddalić

Lamor?

Choćby miż miały nieba swym gromem przywalać,
Poydź...

Montez.

Wybaw, niech Oryca twe serce niewini
Kołnierze, wstrzymajcie go, biegnę do świątyni
Boganie ci, do obcey sposobiemi wiary,
Mogliby Chrześcijańskie xniewarye' ofiary
Niech wstępu do kościoła xabraniaig stracie,
Nie mam władzy nad wami... lecz Guxman wam Karie

Scena 6ta

Lamor, Amerykanie, Kōlnierze, wód Páleniuf.

Lamor?

Czy jestem... o wsćietkości! o xbrodnio nad xbrodnio!
O xrodado! o xniewago! onieby niegodnie
Stużyć miał Guxmanowi!... czy nie xrozumiatem?
Toż więcey niemasz lnoty w przyrodzeniu calem?
Wzyra, czyli takie poszła jego śladem
Czy i ona sromotnym napowiona idem
który

Który ci przesładowcy wnieśli w nasze Kraie,
 Aby nam życie wydrzeć, i Maxiu obyczaje?
 Guxman tu jest? co czyni? przez jakie układy?

Jeden Amerykanin.

Sniem w tym razie zbawienniej udzielić ci rady,
 Cnotliwy starzec, który ocalił cię panie,
 W krótkie tu, iak obiecał z synem swoim stanie
 Uproś niechaj nas w miasta zaprowadzą bramy,
 Doświadcamy, czy stawnego dietła dokonamy
 Pojdąmy... sporządząmy wszystko przed tak wielkim czynem
 Nieoszczędzamy, tylko Alwaresa z Synem.
 Wziatemi te okopy, te warowne mury,
 Dietła wyjsze nad samą polęzę natury
 Te rowy, te xatunki, te śmiatę dietnice
 Te ryżące po watach, gromy, bityskawice
 Te zasadzki wojenne, w których śmierć kasiadał
 Nie-nigdy mi na ich widok twarz moja niebladła
 Niestety! braci naszych okowane dłonie,

Rodno

Podnoszą ciężkie glazy w obrzydłej uchronie
 Ręce, które smótnie zelazo uciska,
 Budują te tyranstwa i psychy siedliska.
 Lecz wierz mi, skoro tylko wyraz swych mścicieli,
 Prząca się na swych katoń, nasz wrrok ich osmieli -
 Sami wywroca straszne rak własnych roboty,
 Narzędzia ich niewoli, kańcy i smótnoty.
 Krwawe rowy zalegną, twoi przyjaciele
 Po ich trupach bexpiechna droga się uscieli,
 Wychodźmy... a wrociwszy na zbrodnicze karki
 Prziemy ten grom, pioruny, te kazię siarki,
 Ognie które w puczatkach wrrok nasz pelen trwogi
 Biał ka ognie, iakiemi piorunio, bogi
 Poxnamy i uderamy... upadnie ta sika
 Która, zbył dluga duma, ciemnotą, trwożyła

Zamor?

Dzielni, choi' nieszczęśliwi z radością poxnatem,
 Ze z rycerskim do zemsty biegniecie zapatem.
 Obysmy mogli Dzikosi' ukarać Guxmana
 Niech zabrae krew Gycyryny, krew jego przelana!

Smutne, boŝtwo, co czuwasz nad skrzywdzonym ŝwiatem
 Temto, uzbroy nas, niechaj umrze... i doŝ! natem
 Niech umrze... lecz niestety! co nam za odwaga!
 Wiŝnie, a snŝci' siŝ, chcemy... niestety, ŝcie przemaga...
 Co raz wiŝ ciŝ, pociskow, los twardey zgromadza
 Alwaresa, nie widai... a Montex nas xwadza...
 Alzyra iuŝ iŝt moze tyzrana xdoberyca...
 Ze wŝtpi' ieszere wolno, to cata, ŝlodyca...
 Lecz iakieŝ xnowu glosy, xacni towarzysze
 Napetniaiz te miejsca? odzwiek miŝdzy ŝlodyca...
 ŝwiatloŝ dnia' podwoity iŝkrozge pochownie.
 Lud' driki czy na ŝwigo, idzie czy na xbrodzie?
 Obawmy czy do wyjŝcia xnagodziemy tu droge...
 Czyli tu xginaj' mamy, czy was obawie' moze...

Koniec Aktu V^{go}

Akt 3. Scena 1.

Alzyra sama.

Duszo kochanka mego... ŝpetniona iuŝ xwadza...
 Stato siŝ - i na xawsze Guxman iuŝ mnŝz wladai.

Pomiędzy dwoma światy, oceanu wody,
 Prośno chciały rozdzielić niegodne narody,
 Jużem więc rona, jego... już moie przysięgi,
 W przybytku Boga, w wieczne napisane księgi,
 Cieniu drogi i straszny, zawsze mi przystomny,
 Co bezprześcannie ścigasz umysł wiarotomny,
 Miły kochanku, jeśli te trzy, narzekania
 Mogą do grobowego przedrzeć się mieszkania,
 Jeżeli mocą Boga, po upadku ciała,
 Żyje dusza Rycerza i tkliwa i stata,
 Oty, który w ostatniem kochates' miśtkierieniu,
 Daruy, swiężakowi temiu, daruy, kexwoleniu -
 Musiatam się poświęcić Ojca mego woli,
 Żebym matką poddanych była w ich niedoli,
 I dom tyłu, nieuczestliwych, a wreszcie potrzebie
 Świata tego - na którym, przebóg! niemasz ciebie...
 Zamorze dozwól nędznej, niech spokojnym krokiem
 Idę na strasznym nieba postuszną wyrokiem
 Niezblagana potrzeba to iaxmo włboczyła -
 Przyjm te śluby, okropne, drogom ie płacita

Scena 2.

Scena 2^{ga}Atysa, Emira.Emira

Pani! wieniec, któremu w dzień ten okazały
 Lwiązki twoje, i życie i wolność zjednały,
 Do nog twoich się rzucić i widzieć cię żąda.

Atysa.

Ach, z wszelkiem bezpieczeństwem niechaj mię ogląda!
 Dla niego, dla mych siostrzyczek zawszem okuła była,
 Mili są oczom moim, ocyxana w nich miła,
 Ale na co sam, na sam chce rozmawiać z mną.

Emira.

Ma ci jakąś wiadomość oznajmić tajemną,
 Tęto sam mówią Rycerz, którego obrony
 Dorna matronka twego Oyciew ocalony

Emira.

Bitwie cię szukał Pani, i tajnym wyrokiem
 Montez go przed twym słowem oddał widokiem

EmiraNa

147

Na czołe iego bolesć i rozpacz wyryta
 Trwoży się, tryz wyfewał, o ciebie się pyta
 Dość iawnie okazyng skryte iego zale
 Ale nie wie o godności i o twoiej chwale

Atxyra.

Jaka chwata, i iakie nikczemne kaszoxyty!
 Ten wienzien' znal rapewne moij rod znamienity.
 Moze nawet i w naszym urodzil się domu
 Wspolnik Lamora, uszedł z wojny i pogromu
 Był świadkiem iego śmierci skutak mię tak dugo,
 Aby mógł o niego donieść, o strasna przystugo
 Głos iego, męki snwie w drwoynas ob pomnoży,
 Powtornie wydrze serce, i bole narozoy...
 Lecz niechay przyjdzie i wychodzi Emisa!

Ach nagła trwoga mię przeraża
 Nowe przekucie nowem nieszczęściem kagraża
 Same tryz i cierpienia są dzieiectwem moiem
 Kiedyż mię nieba lubym obdarzą pokoiem?

Scena 3^{ia}

Atxyra, Lamor, Emisa

Lamor

Emisa

Znatastem ię narodzię, myślisz? czy ona?

Alyssa

Ten sam głos... ta postawa, te twarze i namiona...

Nieba Lamor! / spada wreszcie Emiry!

Umiesam to nad ludzkie siły

Lamor / kłóci się!

Bożay Kochanki... Alyssa

Lamor... czy mię zmyśliły

leń ięgo w nóg moich Lamor.

Dla ciebie ożyłem

Twoj się wiary, twych przysięg, dopomnieć przybyłem

Tys' była moim życiem, kostwem duszą moją...

Wszakże serce naszych i adne siły nierozdwoją

Trwają te święte związki, twoje przyrzeczenia?

Alyssa.

O dniu! ten sbytek szczęścia w okropności i zmiennia.

O radości! w iakiejże oglądam cię porze?

Ważdy twój wyraz dla mnie śmiercią iest! Lamorre

Skiedy do nieokreślonej powracasz kobiecy?

Lamor.

Ty ię czyta, a mnie widzisz Alyssa.

Laporno niestety!

Lamor?

43.

179
Pewnie już o mej śmierci powtarzano wieści,
W dalekiem Kraie poniosł okropne boleści —
Odkąd tyrani srogie, pomniacząc męki
Wydarli mi Tron, Bogów, Ojczyznę, twe wdziaki
Czy tej srogosci Guzman'a myśl twój ogarnie?
Przez jakie męstwa mego doświadczal, męzarwie —
Uwierzyć?... że Kochanek tobie przexnał konny
Pod mieczem Katal, i śmierci czekał bez obrony,
Ty drzyisz... czuiesz też rękę, która mię porwała,
Okropność krzywdy mojej, na twą duszę spływa.
Drog co cnotę i miłość w sercu ludzi przelał,
Ochronił mię od śmierci i męstwa ludzkiej.
Jego Boga obrońcy, tyś się niewyparta
Nie zostataś Hiszpanką i wiaryś niestarta?
Wiem że tu Guzman Królów przywlaszcza honory
Przyśzedłem cię uwolnić z rąk niecznej potwory —
Kochasz mię... kęś cię myś, wydamy ofiarę,
Alzyra

Tak jest... kęś cię myś... xbrodnia nielub odnosi karę... —
Co? twoje śluby... Lamor?
Świadcstwo ich w Niebie.

Alxyra

Aldex niegodna jestem i zycia i ciebie

Lamor

Montexie! niewierzyłem twej okrutnej mowie

Alxyra

Montex! wzdrygną się na to ludzie i bogowie!
Znasz imię mego, mego, okropne kamizyście!

Lamor

Nie - ale mów najwyższe wytrzymam nieskoryście

Alxyra

Postępujaj więc... i zobacz przepaść niegłębiom
Zobacz wstyd, hanbę, ubrodnię, xniwagę, spetnionę

Lamor

Alxyra!

Alxyra

Guzman Lamor

Wielki Boze!

Alxyra

Twój morderca,

W tej chwili wymuszona, wzięt ofiarę serca

Lamor

On...

Alxyra

Władza Oycal mego, Alwarsa rady Skto

248.

Skłonity słabość moją do występnej Rady
Widział to Bóg Chrześcian, ty byłeś przytomnym
Wiedząc miłość i radą stał słubem wiarotomnym
Bogów moich Ocyxynny, ciebie się wypieram...
Wymie tych trzech świętości, uderz, niech umieram
Wzbraniasz się zastawiony cios na mnie wymierzysz?

Lamor

Gwerman twoim jest mężem? może i temu wierzyć?

Atxyra

Na zmniejszenie mej zbrodni, mogłabym w tym razie,
Znalesć obronę w oycu mojego rożkowie
Wszędzie już rozgłaszano, o twym zgonie wiści,
Długi opór trzyletnie żłki i boleści
Lat po śmierci Kochanka nędznej niewolnicy
Lawiodł mię do awyciszcow Chrześcian świętocy,
Kochatam cię, ten cudy nieprzeształam ronię,
Prucitam bogów którzy nie chcieli cię bronie
Alle i dradzon a miłość wszystko w zbrodni zmienia,
Wiarotomna, nie szukam usprawiedliwienia
Widzę cię - dosyć rycie dla mnie jest cię i arem

Gdy

Gdy z tobą żyć nie można, śmierć jest drogim darem
 Ale co to? spoywienie twoje, tём taskawsze?

Lamor?

Kawsze jesteś niewinna, jeśli kochasz kawsze,
 Jeśli pamięć Lamora... mów... jestem kochany?

Alkyra.

Nie dy Monter, Alwaxer, kiedy Chrześciany
 Przywiedli mi, przed Ottarą, pewną o twym zgonie
 Gdy mój Guzmanem, ta, czyta nieprzyjacień dlonie
 Bóg jakiś zagniewany, przysięgał mi, kazał,
 Leć xiaden Boga pamięci twojej niewymazał.
 To ludom, to tyranom, wszystkim było xnanem
 To myxniłam przed ziemią, niebem i Guzmanem.
 O terax, gdy cię widzę w niesxozliwym stanie,
 Ostatni raz, toż samo powtarzam, wyxnanie! - -

Lamor?

Raz ostatni! takie się srogi los upiera
 Powracami Kochankę, i razem wydziera...
 O jeśli przywizxanie i miłość prawdziwa

Alkyra.

Nieba!

Nieba! On sam Guxman z Oycem tu przybywa.

Scena 4.

Alvarez, Guxman, Lamor, Alxyra, Lotnierke.

Alvarez / do Syna /

Oto mój dobroczynca obok przy Alxyrze / do Lamora /
O ty, coś mi dał życie młody bokracyrce
Lecz się, widzę szczęśliwą waszych losów zmianę,
O szczęście! oycem teraz dwóch synów zostanę,

Lamor?

Co mówisz? on twym synem, Guxman, ten okrutny?

Alxyra

Okropna chwila! Nie a odwrócić los smutny

Alvarez.

W jakimże radumieniu... Lamor?

Czy niebios w tym wina?

Mąż tak cnotliwy, Oycem niegodnego syna!

Guxman

Wizniew! jakie szalenstwo, z kąd ten zapad dżiki?

Wiesz ktom jest... Lamor?

Obrzydzeniu całej Ameryki

Wliczbie tych, których dręczytes niegodnie?

Kraat

Znajesz kiedy Lamora, poznaiesz twą broń?

Guzman
 Liebie....

Lamor! Lamor!

Mnie, tak jest mnie, którego stawy
 I życiem porbawił chciłeś okrutniku krwawy!
 Którego niedobita twych katów, mężarnia;
 Na sam widok Lamora, trwozą cię ogarnia.
 Wziąłeś mi Irony Cyrycha, bogactwa i abiesak,
 Dziś ostatnie największe dobro mi wydzierasz,
 Włócz - i ptosem twych krajów, tym samym ziałem
 Alder, i zastawiony ogon twój uprzedzi raxem.
 Bronitem Cyca twego, gdy go tłum oto czys, -
 Dziś bym na kęstę ziemi, krwi i twój ziszabrocył.
 Nie skrywdzę bogów, spełnię narodów nadzieję,
 Kiedy szanuję Cyca, krew syna przelęję...

Alvarez

Nieba! iaka okropność! Staż kadumiony jśo Guzman
 Odpowiadaj - i adneyże nie znażdziesz obrony?

Guzman

Nikczemnemu wężniowi i mam odpowiadać?

Bro-

Broni' cię... Kiedy prawo, krake mu śmierć kładai
 Gdybym na twą obecność ocyce, nie miał względu,
 Juxby wziął słuszną karę, wsiektęgu zapędu / Alayry /
 Jak daleka obraca, iak religyna plama
 Pani, serca twoiego zapytaj się sama.

Gdy nie masz względu na mnie, mierz na chwale własną -
 Nigdyż iiii te występne ognie nie wygasną?
 Jeszcze nowa kniewaga... Kiedy się nim brzydę?...

Alayra 1 do Gurmara

Okrutny! 1 do Alwaresa ty obrońco, ty ocyce mój Panie,
 1 do Tamora / Ty nadzieio moia, niegdys' w lepszym stanie,
 Patrzcie iak ucieszliwe iaxmo dwigai muszę
 1 Wszystkie was brzech przexax, - litos' wasz gromoz -
 1 Prokaruję Tamora / Otu Kochanek dla mnie przexnacxon xamgĩa.
 W prub' nix powinatam sity waszegu orgĩa. -
 Nwidis'cie nam przyniesli iaxmo Europy
 Lgĩngã - i narob' upadł pod waszemi stopy. -
 Widziatam przuków moich obalone paĩstwo,
 Latã xiemiã xmiensionã - i posxtam w poddaĩstwie -
 Ocyce mój, po okropney wszystkiego utraci,
 Xres' oddat temu Bogu, ktoregu wy xnacis' -

Sym

Tymto Chrześcian Bogiem świadczą się przedwami,
 Oltarze jego strasznych przysięg są świadkami,
 Dixiſiam, w jego świętymi nowa Chrześcianka,
 Laſtuleitam, morduję mojego kochankia.
 Może nie znam praw, które ten Bóg mi stanowi,
 Lex cnota równie święta, wiezę cię głosowi,
 Lamorze, Kocham cię, bom Kochać powinna
 Ale kiedy przysięga świętata mię inna
 Nie mogę żyć dla ciębie. Ty także Guxmanie
 Wiedz o tem, że choć w owym nieszczęśliwym stanie
 Swięta xona, a razem ofiarą, zostałam,
 Wierząc, naprzeciw tobie nienawisć cię patam
 Która x was pierwszy uderzy, i która dłoń msięwa
 Wydrze to serce, które obu się myrywa?
 Lawrze, niedźna, i lawrze do xbrodni skaxana,
 Lamorowi niewierna, tu zdradzą Guxmana
 Czyż mię dłoń Taskawa wtrąca ię do grobu
 Uwolni do potrzeby zdradzenia was obu?
 Guxmanie, tyś ię tyle we krwi moiej broczył,
 Tybys' bez xatrowienia resztę ię wytoczył Star-

Starogatem święte śluby... podnieś xamach mściwy,
Uderz, i choć raz jeden xottań sprawiedliwy

Guzman.

Takie gardzicie wladzą, między wam poblaria-
J dobroć moia, waszą xuchwalosę pommaria
Dobrze.. chcecie... surowa, kara was nie minie
Niechę słuchać litości przeciwnik, mój xginie
Fotnieszce.

Alxyra

Ach okrutny!

Alwarex.

Gdzie cię gniew xapęza?
Tak płacisz dobrodziejstwa? tak cię wruszają nęza?
Nieba! o iak okropnym łosem, mię darzycie
Ten odemnie odebrał, a ten, mi dał życie
Synowie.. na to imię, xaklinam was obu-
Xranycie starca - który xstępuie do grobu
Albo przynajmniej

Scena 5.

(Chamor, Alwarex, Guzman, Alxyra, Don Alonxo, Fotnieszce.)

Alonxo

Paniez wyjdź, i stań na ciele
Lawzigi xewszęd niosą broń nieprzyjacieł Do

Do murów się zbliżają, a groźne okrzyki
 W imię Hamora liźne zgromadzą okrzyki
 Zmieć to święte dla nich w powietrze się mieszają,
 Tym wojny następem ciał okrywa się reszta
 Drzy ziemia pod tarcami, złoto razi blaskiem,
 Powietrze powtórzonym odpowiada wrzaskiem
 Czego nigdy nie znali przedtem ludais dricy,
 Idą w świątyni szeregach, na boju wojownicy.
 Lud niegdys' nie dotrąży, dris' zagrozi obrońcy,
 Jakby się w naszey szkole sposobit do wojny.

Guzman.

Wychodimy... raz ostatni spotkamy się z niemi
 Na chwilę... zobaczącie, legną w prochu ziemi
 Rycerze Kastyllicy, synowie zwycięstwa
 Świat dla was, wy dla chwały i rodzeni i męstwa
 Oni drzeć, oni stłucić, i pod iarknieniem kłębka!

Hamor.

Podobny mnie człowieku, my przed wami kłębka!

Guzman.

Prowadźcie go...

Hamor.

Tyranie do zbrodni zrodzony

Smiesz karać niewinnego za prawo obrony?

[Do Kótnierzy którzy go atakują]

Wy! to nietykalnymi jesteście bogami?

Krwiaz, rmaxani! potrzebaż modlić się przed wami?

Guzman
Pelnijcie rozkaz.

Alxyra

Panie!

Alwarez.

Gdy cię gniew zapalił,
Domniy przynajmniej Synu! ie Oycza ocalił

Guzman.

Zwycięztwa mnie wzywają i pospieszam na nie
Tegoż miż sam nauczył

Scena 6.

Alwarez, Alxyra (szelka)

U nog' twoich Panie

Pierwszy raz srogim nieba ustępięz grótom

Leż ten hold oycze, twoim należ się cnotom —

Niechaj się Krwiaz niewierny rztadzi ta zniewaga

Tego wasz honor, tego Alxyra wymaga

Pierwszych uszuicw serce, każda moc nieskiera

Któr w ryciu po dwarrary Kochanka obiera?

Pa

Kamor był moim, jego chęć Kochać do końca
 Kamor'kawsze cnotliwy, kamor' twoj obrońca
 Daruj.. boleść śmiertelną mówić mi zabrania

Alvarez.

Ach! kawsze Oycowskiego godna przywiązania -
 Kal mi ciężki kamor, będę, wam obroną,
 Ale pomnij na wiarę, dziś kapryśność,
 Twój ślub domowi memu okropność przyniesie
 Zwycięż się sama... poznaj Oycę w Alvarezie -
 Niestety! często Guxman splamit się tym cynem
 Leż twym jest mężem - kocha - i moim był synem,
 Bądź zdrowa - obym dritki rączę utagodzić! -

Alexya

O czemur' twoim synem kamor się nie rodził!

Koniec Aktu 3^{go}

Akt 4. Scena 1.

Alvarez, Guxman.

Alvarez.

Stan' się więc godnym synem wielkiego zwycięstwa,
 Odnieśś świetny tryumf i kłęb i kłęb i kłęb

Wy-

Wygrzesz i ze wszystkich mści cielów tej ziemi,
 Czesz i anikta, a czesz i brzołka karydanami twemi
 Ale czemu jest wieniec bohaterów krwawy?
 Ty synu sukay trwałosci i taskawosci stawy,
 Do mnie nalezy reszte kwyciszonych wspierai -
 Czuwai nad ich niedolą, przy nieznanym ocierai.
 Niechaj ludzkosc wraze ze mną do ciebie przemówi
 Cztowiek i chrześcianin, przebach Hamorowi.
 Niż w tym dzikiem sercu litości niewzbudzi?
 Nie potrapisz panowai nad sercami ludzi! -

Guzman.

Przebac! i ja mam serce - Rozkazi mi umierai
 Lew niebron' zemsty, pozwól gniew stusny wywierai.
 Kocham i kuchwalcowi ustąpię nikozemnie?
 Braniew, w sercu Alzyry, droższy jest odemnie

Alvarez.

Większej godzien litości...

Guzman

Litość cię wzruszyła -
 Oniech mnie tako iatwię, śmierci mi będzie miła

Alva

Alvarez.

Ty też więc srogich ciosów, twój umysł ogarnie
Szarpią, cis, podcyżenia, karkosnych męcharnie?

Guzman.

Także i karkoski nawet w xbrodnież się xamienia,
Polepiasz sprawiedliwie duszy uniesienia?
Widzę wstę, noszę w sercu najdolekliwsze rany
Cycze także to cxcucia godne twęży nagany?
Na bol najniechnosniejszy, zimnem patrzyła okiem?

Alvarez.

Nie tak wiele goryczy, tażek x twoim wyrokiem
I Alxyra ma cnoty, zamiast ie uciskai
Umiey naklonie, umiey podycza pokyskai
W umyśle iey trwa dokikosc kraiu przyrodzona
Nie przetamie iey pomoc, taqdonos potkoma
Iey wladzy, iaden cxcio wiek oprzei sie, nie umie

Guzman

Co? iabym miał pochlebcai, iey w dziekom, iey dumie?
Jakbym, xemstę w pogodnem ukrywaiąc cxcie,
Nowe, nowym xniewagom miał otwierai pole?

163

Nie powinien byś' raxcey, o moý honor obaty,
 Lamiast nagany, rdzielú meý xemstý xapaty?
 Ten xwiazek x niewolnicą, dosy' mié iix wetyxi
 Która smie mną, pogardaa', Deradxa, nienawidzi
 Kocka Ramora, krywa najswiętsze x amgú'cie,
 Która, Kocham, bym spetnil ostatnie niesxuzú'cie.

Alwaxex.

Nie - na mitosú" tak s'więta, ptakaa' się nie godzi
 Umiey ia, umiarkowaa': xbytelx xbrodnia, redzi
 Przynajmniej day mi stowo, ie wyrok surowy
 Ze xemstą twą, xatrxymast, do drugiey rozmowy

Guxman

Panie! w czemieby Oycu syn adotal odmówiú?
 Chętnie przyrzekam xemstę, moia, xastanowiú
 Oycze, nie rixday więcey, gdy Karę, odwlekitem

Alwaxex.

Czasu tylko rixdatem / odchodzi /

Guxman / sam /

Nie mściú się, co rixkitem?

Kochaa'

Kochać, dręczyć się i alem, a co srożej boli;
 Co przesadza, kachrościu' kamorowi Doli
 Jednemu a tych niedźników, którzy w naszym kraju
 Niegodnie są naliczeni do ludzki rodzaju...
 Co'i to widzę? Alzyra... o nieba!... to ona

Scena II^{ga}

Guzman, Alzyra, Emira.

Alzyra.
 Nie mylites' się, tak jest: i amto twoja rona
 Ja cel twojej kachrości, nie zwazam na twoje,
 Powinmam cię okuć, wielkiu', lecz Kochać niemożę,
 Łatwiej cię, kniewarzam, i błądzą przybywam
 Nie krytam nie przed tobą, i nie nieubrywam
 Czy to słabość, czy wielkość: już wyznatem sweterke,
 Że mię i innym tacyto mityści przyzniesze
 Jeżeli kamor zginie, to moja prostota,
 Ja otwartość kachoyczy cię na niego miota
 (Rona twoja) / straszniejszym dziwem cię przesadzę /

Od ciebie życia iego domagać się wazę
 Proxumiatam że Guzman choi' kapamię taty
 Choć ciąż groźny, wyniośle, może być wspaniały
 Mniematam że wojownik poctlebia swęj Dumie
 Zapewnia panowanie, gdy przebawiał umie
 Mocniejszy, Amerykę, pobita ta Cnota
 Nixeli was xaslepia, plasko naszego stota
 Staray się twóim lawram, nową cenę nadać
 Lewy ciąż samego siebie, jeśli mną chcesz wstąpić
 Odrzyskasz cześ' i wiare, i uszanowanie,
 Wszystkie śluby, jeżeli ślub za miłość stanie!
 Lewy daruy oblatkaniu, moxem nadto śmiata,
 Moje Hiszpanka więcej przyrzeczy umiata.
 Wixylaby proremocy, też i cxiutych izków,
 Nie znam ich obycajów, i nie mam ich wixisków
 Otwartosci, która sama natura nam wpaia,
 Chcąc cię tagodzie, pewnie twą xemstę podwaia.
 Doświadcz jednak, że duszę niestarną, srogą,
 Moje twe dobrodzieystwa, twe cnoty proremoga;

Gdy tyle mają władzy, lnoży w tym umyśle
 Mox się ich Pani, potem wypetniaj is' cisto
 Roxnay wprxw, nixli xganisx maske obycaie
 Wnich prawo, w nich powinnoś" niebo ci nadaie
 Niech pierwszy obowiazek twe serce wiści
 Wzgardzi przeciwnikiem godnym wieckney nie ma wiści
 Umiey mezo, a razem sama siebie cenii
 I niewari się xuchwałca przedemną wymienie
 Roxnay, wstyd, i w milczeniu czeka co ia maie,
 Jak się pomoze, i ak krzywdę mego serca xmaie,
 Wiedz że maie obrażony twoiemi xapaty
 Jexeli ci przebawny, dosi" będzie wspaniaty,
 Większa nixli ty mniemasz czutoś" moiej duszy
 Nieprzygotoi ci sądzi, że mię nie nie wzruszy podchodzi

Scena 3.

Alrysa, Emira.

Emira

Widziś, Kocha cię pani, xemsta go o minie

Alrysa

Je-

167

Jeśli Kocha, xardros'ci, Kochanek mój zginie
 Labiiatam Lamora, choć mu życie bronie
 Przeboż! bądźże go mogła od śmierci zastonić
 Emira, serce moje łatwo niedowierza
 Kogtaxes' straż przelamaj, przekupię Lotnerza?

Emira

Przedat nam służbę, wierność, ani wątpij o tym
 Tym co ich w xystkich tudzi uwiodam go xtolem.

Alxyra

Wruszec obrzydły! dzięki wyrokom odwiecznym;
 Rax proce cie ziemi naszey stat się xystczanym
 Ach, nie trać czasu, biegnij, ty się wahasz iessake?

Emira

Pani iakież cię duchy xapewnily wiesaze?
 Czyż mu Niebo konieczną śmiercią już xagała?

Alwarex... rada wręście Alxyra.

Wxystko miż prerata

Dość na tym... alboż nie wiesz iaki te okrutniki,
 Sądzą że się xrodzili Królmi Ameryki?
 Kwtasnych siedlisk rodaków wypęzdra przychodzieni
 Lamor Król swego ludu, w nich xdrayca, xbrodzen,

Rado morderców! ludu okrutny! Guzmanie!
 Widzę pociski wasze, i uderzę na nie
 Lex żołnierska nie przybywa za moim roznakem
Emira

Wkrótce Pani, z Lamorem przybędzie tu ręką.
 Udat się do więzienia: noc coraz ciemniejsza,
 Kryje wielkie zamysły, i obawę rymniejską,
 Krowią opili, i zługą rzezią zmordowani
 Twardym snem wszyscy ziemscy krzepią się tysiami.

Alyra
 Idźmy niech nas ten żołnierski prowadzi do bramy
 Idźmy: wszakże niewinność oswoodził mamy

Emira
 Uprzedził cię z Cezarą bez naszej pomocy.
 Gdyby nas spostrzeżono w posród ciemnej nocy
 Ściągnęłabyś niestawę; kaniba gdy się wyda

Alyra
 Zdradzić to co Kochamy, to wstyd, to ohyda
 Ten długi honor oni utworzyli sami,
 Który śmiało urocznia nazywają cnotami

Na

169

Na miłości on chwaty, nie nei enocie stoi :
 Nie xbrodni, leix wyrzutu i chanby się boi.
 Emiro, to iest nasza, naypierwsza, nauka :
 Kto ma prawdziwe lnoty, chluby z nich nie szuka
 Honor w sercu: ten okaze o calii skarb Drogi
 Bohatyrza, o którym xapomniaty bogi.

Scena 4.

Alyza, Emira, Hamor, Kötziernx

Alyza

Lgizgłis! Gurmanowi przychylniey xe Miiba
 Skłki twoie gotowe: uypci lub umrxei trzeba
 Idzi, nietrai' czasu, Kötziernx niech ci wskaze ślady
 Ławiedziemy ludoboycke morderców układy.
 Widzi x roxpax: to nagle styxys x serca biece,
 W twoiej mocy, Kochanka ocali' mi życie
 Wstrzymaj męza od xbrodni, świat od narzekania!
 Ameryka cię wrywa, nie cieniem ostania.
 Klituy się nad twym losem: ia na moij skazana

Hamor:

Chryśćianina xiono, poddanku tyrana!
 Tymie to miłość twoją potwierdza x roxpaxem?

Dobrze: lecz i ty sama poydziesz z ręką rękami.
 Niestety, tron, bogactwa wydarli morderce
 Co' ci mam oddać? głucho pustynie i serce
 Niegdyś przy nogach twoich Koronę stoyłem

Alkiza

Koronę! oprócz ciebie co' mi było miłem?
 Czyliż ci ten świat cały jednego oceni?
 Duch mój poydzie za tobą w głąb dżitkich przestrzeni
 Sama jedna w tych miejscach które strach daiedzieli
 Wyniszkiesz w boles'ciach, skrzyż' będz w goryczy
 Umrę w ciężkich zgrzygotach, że wiarę zlamalam,
 Lem innemu oddana a ku tobie palam,
 Jdę, zabierę z sobą moje i życie i szczęście
 A zostaw mi skropną powinność. Kamzicie.
 O moim chwalc' idzie, i o życie twoie
 Oboje mam zachować, święte są oboje

Lamor

Twoim chwalc'! o jakich nieznajoma chwata
 Jaka mara Europy wzrok twój uzarowała
 Jakże więc wymuszona straszna obitnica

I ta pogardy godna chrześcian świętynia
 Bóg, który bogów swoich nową zgromił władzę
 Wydrż mi cię, i wiarymo niewoli oddadż?

Alyra

Coż atąd, przed jakim bogiem przysięgam? doś"natem.

Lamor

Lebiasz mi i xbrodnie popelniasz przed światem
 Bądź zdrowa: niechaj xginaj twoje bogi okrutne

Alyra

Stój Lamorze: takiż to poiegnanie smutne?
 Lono Guzmano Lamor

Alyra

Lalu, nie pogardy godna
Lamor

Swoie przysięgi... Alyra

Swoia xguba...

Lamor

Niewyrodna!

Łdradzasz mi: targasz świętość" rax danego słowa

Alyra

Owszem: Kocham cię xawsze, i to xbrodnia nowa.
 Porwól mi umrzeć samej... opuść to mieszkanie

Jaka rozpawa w twych oczach, i jakie pomieszanie?

Lamor...

Lamor / odchodzi /

Stato się

Alxyra

Dotąd?

Lamor:

Wolności chęć wzięć...

Teraz mi na nią godnie przyjdzie zastąpić

Alxyra.

Czy wątpisz, że gdy zginiesz, ja umrę po tobie

Lamor

Możesz mieć miejsce miłości w tak okropnej dobie?

Puść mię... czas nagli... puść mię... już powstała rozze...

Lotnierzku! prowadź! / odchodzi /

Scena 3.

Alxyra. Emira

Alxyra

Umrę... ach, dotąd Lamorre?

Poszedł, to straszną chwilę moim życiem opłacz

Ach kogoż to Guxmanie, ja dla ciebie tracę

Idęgnij z nim Emiro! a przynios nowinę

67

Czy Lamora iwi bexpieczny, czy mam ixi, czy xgine
Dowiedz się, czy ów xotniarz wierny namoxy xdradxa.
Czarna iakas' nademną chmura cis xgromadxa
Ładna iwi, moe tej burxy odwróci' niemoxe -
O ty xwoy, xzew straskny, ty choxeścian Boxie!
Mato znam prawa twoie: i światła promienie
Ledwie grube przędemną rozprędxaię cienie
Jeślim winna przexmitość - masz moe wielowładną,
Niech na mnie tylko samą twe pioruny spadną,
Boxie prowad' Lamora dritcim puszez od Togiem
Czybyś tylko iednego światła miał bydx' Bogiem?
Samix Hiszpanie tylko będx' ci mitemi?
Testies tyranem iedney, drugiey Cycem xiemi?
Xwoy xzew, xwoy xiemi: staci śmiertelney,
Wszakże równie są woxyscy dritem twej prawicy
Jakież mię przexaxilime iderxen i głosy?
Imię Lamora słyszę - o okrutne losy!
Xdradxo mię. Ktoś idzie... xginęci' Lamorxe

Scena 6.

Alzyra Emira

Alzyra

Jyśto miła Emira! mów: w tak straszny porze
Klituj się - coś widziata - powiedz co się dzieje

Emira

Smierć jego niewyglupia... upadły nadkiele
Ledwie wyszedł, wnet swego zatrzymał kółmiesza
Orz i ramion zawiesza, i rebrois przymsza
Poszedł: żołnierz ucicka... i w takiy odzieku
Tway kochanek tchem wielkim do pataubieku
Scigam go przez obok siebie nieprzejaciot skypki
W krwi potokach znwione spaty okrutniki
Głuche towarzys milczenie muw przydaie strachu
Tux Ramor do Guzman a przyblił a się zomaku -
Prokino go w xrotk mój sledzi, daremnie głos wzywa
Anikngt, a w tym powstata w xawa prokavilina
Stychai, niech umrze roxruk, tlem leci do bronie
Wyidz' Pani, ktoż przed ws'cietyym ludemcis zast...

Alzyra

Ach miła Emiro, biegnijmy go wspierac!

Emira

Niestety! coż chcesz pani uszyć

Alzyra Umierac!

Scena 1.

69

Albryca, Emira, Don, Alonzo, Lotruire,

Don Alonzo

Pajnyra moim rozkazom masz się poddać Pani

Albryca

Co mówisz? jaki wyrok niesiemi tyranii?

Co się stanie z karmorem? Co?

Alonzo

Pani w tym razie

O surowym ci tylko mam donieść rozkazu

Chybić się zemną — Albryca

O losie! o zemście rzytterna!

Okrutni! wierz: czemu niesiemi ostateczna?

Co zamor idź niezujie: a dla mnie kaidany?

By wrychasz: letiusz się? tyś trumie wलय

Wnuora się na moją wisk dusza tak surowa

Pędź... wst' na imiemi: chytnei, pójed' ustem gotowa

Koniec Aktu 1-go

Akt 5. Scena 1.

Albryca sama!

Tyrani, co wszech władni światem nędzi chęci
Tui

Już się okrutnie męki dla mnie gotują?
 Przebieg! tak się na same rękore niepokoi
 Szkarliście wątpliwie gniwnościami moie
 Wzięto mnie: straż przydana: a nikt niepowiada,
 Czy życie, czy śmierci mojej uchwalite są:
 Wpocemmy ciałem Łamora, wnet strażie błędnie,
 Wysłano Dmy: te gotowory lekać się mają

Scena 2

Alvaro

Montez

Ach, mój Ojciec!

Ach Corko! iale okropna znowu

Do czego nas przywiadałta mitose" optabana!
 Przebieg! chcieliśmy życie Łamora obronie
 Alvaro, iż mógł sgnia do listwiei sklonie
 Gdy w tem dźtynie, przed nami ubrojony stanie
 Był to Łamor, a przy nim gniew i obłąkanie
 Ubior go gromnie nudał. Na lewicy, ieluzem
 Spustrozytem ubroyną oszty: tak że iuymy rarem
 Jmruet, i skonecył do nas, iwe silny mymizrył
 Prucit się na Guzmara, natarł i uderzył.
 Corko! z miżia twoiego krew spada na Ojca
 Wtem Łamor ialeby imy, iakby miraboyca,
 Spaluyony

Spokożny, do niego starca Polana ujdzie
 I daże mu zitarę zbroczone krwią syra
 „Pomścitem się / zawołal / starła uż; miusaga
 „Ty ujdź, czego po tobie natura wymaga.”

Przekł, i schyłony ciekła smiertelnego Ciesu,
 Allezare, niewytrzymał okropnego Losu
 Upadł namocnie Ten: rozrawa się rozlega
 Wzrostko się bawie, rozrusk: tłum łobny się zbija,
 Ciekła mu zjści przywrócić, a krew zatrzymując
 Cmi sztuki lekarskiej pomocy gotując
 Lud nota, żebyś smiesiąc ugiła rękasana
 Mniemając, żeś współnica rubejstwa iek Pana

Czy mogłobyś

Aluzja
Mentor

Wierzę i niechęć, tak sądzić
 Wprost bionda do emoty mogłobyś publicznie,
 Lecz, od tak czarny zbradni twój umysł daleki,
 Zambroglas nade przepuszciasz suspicione pewniki,
 Tak rzygasz — tak i wiwers — bez, mława, ogromna,
 Krwi Guzmanu Hiszpanii od nas się Popomna
 „Maz, przed ciemem wiechanka twójego wpada
 Cde ci han'by niurzyszna! to smiesić rapowiaa
 Na powracam do racy, bym ostatnią silita
 Wybrał smiesić dla siebie, zbawit ciotkę smita

Uryra

Jak prosie? tych tyranów, żebym wolności miata:
 By Ogere? i i i Kochaj to próba ceta
 Kal mi Gurmene, zbytni zbrodni ukaranie
 Lecz go bardziej ratule, że zastaw na mi
 Tak zemsta Lamorowi kasata ucynie
 J mi do mnie natrzy, chwalie go lub winie
 Chiatam go zbawie... tak jest prawdy się niezrubeam
 Umnie... co mi zostai, imurci tyfho ciekam

Menters

Boże! inspiray mi: uszkadzaj cnoty obrońca /: odchodzi:

Scena 3.Uryra sama:

Niubo! zmierz mi: lub przestań udzielać mi bez końca
 Ten Bóg, którego stoisz niezmiernie niezastoni,
 Wspaniała niuda, a życia odebrał mi broni.
 Odstąpiłam was Drogi nierównie łaskawce
 Przy was mogłam się z iazma uwolnić na zawsze —
 Jakai, zbrodnia w obliczu zawistnego Boga? —
 Le się skroci, ta mroźnym naznaczone Droga? —
 Na to wiem się roczita, na to wiem skazana? —
 Żebym pita bez pruwnej gony, nieprzebrana? —
 Tak

Tak, że swięci, z nichome, i smiętelni ciato,
 By go to co nim wstawa, opuścici niesmiato.
 Chytrij or daleki strach przynoszą ziemi,
 Maia, Inoc, maia, prawo, niezarye Ludzkę spleni,
 Wytępiuie mryzskub moieko, serce mi rozdrisai;
 Mnie krowia, rządzić niu obno, niu obno umiesoi.
 Spolony iko mściwitosu ma swiat caty stuzije —
 Ga na sibi niu moze, wstawny rzęci ruzije.
 Zamor umrze w okrutnych mskach... o tyranii!

Scena 4.

Albry, Zamor, / or kuzdanach: / Strazi

Zamor

Ojcie tu zginuimy, na męki skazani
 Sod okrutnym obrzydzeno nieludzkiego prawa
 Lebrana, na smierć sadaw protępiu cię krowawa...
 Furmann uszere adycha... rozpauc, miedricna
 Ale trafita ta soka... rycie dobona
 Sragiek niszkerzic Zamora ty gdy dępie sęty
 Polgnie, krowia naidrozią, krowia stwicia okryty.
 W czech konnażego umrzemy Guesmaras,
 Onu raz uszere dosiwiadryje roshkorzy tyrana
 Jui smierć nasza stambiz okrutnij krowawi.
 Sam Alvarez, obrzydly mpyoti nam obliwi

Prubog

74
Ciebie! nieprzyjaciela wierzcie w Alwaresie!
Lamor

Już nadzieję... miotety! iale tyami zelany!
Alyra

Czyż nie tu stan, o miła! bawoim optabany?
Wielkiż nas nieprzyjacieli los w rękach wyformadził.

Scena 5

Alyra, Lamor, Alwares, z Lotnicze
Lamor

O
Szychodzież mi optosii co twój sąc uradził
Ciekawo śmieję z ust Alwales, gdy tak Nubo chciato;
Powiedz bez zatrwożenia, iak ja stucham śmiato
Mów - wyday bez obawy na mięsi susowe
Labacy tyra, twego przyjacela optowz
Lecz co minna Alyra? iaka tydra mściwita
Jaku Madra, ten wyrok obrutny wyzrelata?
Czyż ty remstę zapala w sercu obłekanem?
Ciebie bydy godnymo twych śiomiów chesz wosta tyranem
Dyskawszy łaskawości rozszyc okacaty;
Chesz go splamie, najwiksowy chesz wyzre się chwaty
Możesz się bez wdrzygnięcia krwi niewinnę zbroić.
Alyra

Alvara

Szradni mi nieprzydaj: krew moiesz wytożyć, ¹⁸¹
 German był moim mężem: w przyreczeniu stata
 Nuzdradritam go, nawet bionie byme umiata.
 Latui, syna twoego, widzę Nubius Ware,
 Dochowam mu do zgonu ninawisć i wiazę
 O sady ludu twoego niepytam cię wcale
 Ty mnie csadz niwidinną - Umny, w caley chwale
 Jesli mnie talui serce, enotliwą ocenę,
 Jarzę, wrzytkim: smiesć moia w tryumf się zamieni
 Tamera, mnie Germana, iden cięs zabię,
 Cyon, ten nieuczestliwory tito wrzytkich przyję
Alvarez

Tu crotose tu akropnosć serce mi rozdziela
 Wierz zabięcy, syna, mego gonycauila
 Za morze, tabiém winien mozi smutne lata:
 Ze ten dar optatany iak droga zaptata!
 Cyciu iustem lesz ktwowisk; i poturym zepale
 Chwiaz krew silnym gtwacem busi moe ziele,
 Chwiaz strapionę duszę do zemsty porywa;
 Jtos iednak turgetk dobrodziejstwa uspere się odrywa
 W ty nigdyś Corba moia w ostatnim uiskud
 Tylem uiswi wytrymad tylem tiz myszery
 2. Alvarez crui taldyż w tem lubem narubiszu
 niubę

do Arzy: 11. ty

Nie będe do niek, zemfky Barbaryński tajny
 Tak z udero cios, jedna przysze mi zapowiedz
 Z moim obrony i Cezary i Syna...
 Potpita nas rada, i gdy gotowem pata,
 Niszczycielowemu Oycu miez zemsty swata oddata:
 Przyjtem ten drozny urzad z oca moim
 Przyszedtem z nim, stuz rebym stawid was obwi...
 Samoz, w twoim moim...

Alryz moim - cozymi? Samoz
 Ja moze, ocu
Alvarez

Tak idnym stowem zniszcz gniw zemsty i Koz,
 Kady wolny, kto przyjmie Chrystianowski urzad,
 Ten sam Bog, ktory krywo i przebacze nam Kazi
 Wood nas, skote kibid zastawi swe strazi
 Powszechnie, gniw Hiszpanow i pod ręką kata
 Smęta dla nich Kuz twoia będzi Krowa i ik Kozata
 Zatrzymasz rękę Lidu do zemsty gotowej
 Miez stępicci nad twoim, i Alryz ytowaz
 Zyc będziu obwi, ufay moim wierz
 Alvarez ten dar nieby u siebie odbierze
 Cy tez y te ostatnie przesy dorzucenie
 Niszczycielowemu Oycu Day drugiesz zyci...
 Progi! ostatnie Dobra Smiatu mi wyprze.
 Pozhawilec mi Syna, y sam chesz umierac?
 Przyjmij miaz Chrystian, a przez to zastat
 Okup

Okup Alby, siebie i krwi mojej strat,
Lamor / do Alby /

77

153

Albro, takie życie cennie przystoi?
Woli żyć w wianach kłębów, kto się umrze boi...
Czyż Bogi moi dla Bogów Niemców? / do Alwara /
A ty chuzie przewyższy tamtego Tyrana?
Teni to dar przynosisz ten wyrok łaskawy?
Chuz, bym Alby stracił, albo żył bez stawy?
Jdym tuw życie miał bronie, za ten okup Progi
Mów... czybyś był porzucił Arcei tęzę Bogi.

Alwara

Blagobym, tak iak teraz, by Polska opuka
Ranyta inośliwego owicie otwiera,
Bokatera, co dowiodł sprawiedliwym oryem
Je chociaż błony gawrion ludz chrześcianinem

Lamor

Jakie to rodzy — Walha, bolwi? o Nieba!
W-powród ijsiukie zbrodni wyburać mi trzeba? / do Alby /
Tu smierć twoja, tu Bogi, i niustarta plama —
Albro smierć mi kochać, dajże wyrok sama
Pod twój sąd się poddaj — o mojej honor idzie —
Kochasz mi... nie, nie rękusz, abym żył w okydrzu

Albro

Stuchaj, wierna ci zausze, w ostatniej niedoli
W całym

Wiatem zyciu postuenna Cyca mego moti,
 Poutam z nim do nowego Chryscian obrzadu:
 Mowisz to narwai skutkiem stabsosi czy bledu;
 Ten Bog, ktorzym wita z Cyca miszeryliwym
 Czy byt czy mi sig dawal Ploz, Bogum gnuadziwym,
 Of geym sig myrubata Prageis knoivy zimi;
 Umylet mnie myrubatami nieorgeri P Striny temi.
 Ale seram eroborago dostajie obbaris,
 Nie ist to bled, lez dziele zuchwate zbrodniska
 Sam pod chytra obuda, zwadnierz zastony
 Trzywdri sig; Bog nowy, i stary dostajiony.
 Jest w tamai ynciu miube i zemi i soliu,
 Umryjmy, lez badz' iisze godnym mni nagrobku.
 Fele sig nowy promiun niobsewiei z miaba
 Prota twojaj promowi: tej stuchaj potrzeba

Lemur

Przewarcatem twe z dani lipicy umirei z ewta
 Z Alzyra nieli miuzna z kanlic sig z swomata

Alvarez

Chutni! takie smierci obcio zyciu obciu!

Obezwaciu niepromni, dary prosby moie
 Stuchajcie! ten kzyk wolutny Publica sig godzina

Senat

Alzyra, Lemur, Alvarez, Alonzo, Frai Amorykanie Alizya
 ni-

alona

Alonso

79
185

Pani nieuczynliwego niewa, ci tu syna
W twoich rękach chce umrzeć: a przy nim gromada
Przywiązane go Ludu, każdym zębota włada
Chca ię, spetnić i tłumnie cisnąć się do bieta
Każdy krwi jego żony i zabójcy wota.

Scena 7ma i ostatnia

Albyra, Zamor, Alvarez, Alonso, Monter, Guzman, / nie-
siony w krzaski: / Hiszpanie, Amerykanie

Zamor

Okrutni! mnie mordujcie

Albyra

Niech niech nas wrytło krwi iedem cię Zabie.

Alvarez

Syn mój, mój syn umieraj, o smutki, o zale!

Zamor / co Guzman /

Tak mię aż do ostatka trwasz w twym zapale?
Dydz, przypatrz się gęsi żymy iak to kwas poptynie
Z nauca, się umieraj, gęsi wprzód Zamor zginie

Guzman / do Zamora: /

Imię są uszere enoty, któu ci ogłosz,

Jenny winiwinem oprzyślad, i ten ci oprzynowu /: Do Alwansa /

Niebo chęć smierci mojej, ale iego Władza,
 Wstrzymałszy ją, przed ciębie Cyce mię sprowadza,
 Duszę moję już mię opuszczal, lecz w moment rozstania,
 Łatry miał się oprzeć tobie, dla nasładowania,
 Umieram... ingla nowemu ustępiu stonęci
 Niepomiatem sam siebie aż opry życia wonęci.

Taki jest, aż do tej chwili, w moim życiu całym
 Ciężarem moim, całym ludzkość iuciskiem.
 Niebo morderca, cię bra ziemię, trara sprawiedliwa,
 Lecz krew ludu przelana smiercią się niezmijwa
 Uczęści mię rozkpięto, opry smierci przetrusam
 I prubieram toż sąca i kłotery cię do bieram.

Byłem tu spanem dawnoć -- i ustem w tej porze
 Nam mogę, także czynię -- przyjmij się Lamore --
 Leci oprucionika, wabnieć niek ci opry pomina
 Jaka żywinnosci, iaka smierci Chrześcianina
 /: do Montero /

Monter, Amerykanii, orzreni niegudnie
 Pennycii, że takawość przuwyzsda me zbrodnie
 Ogłoszcie Ameryce, nauwai Juy Pany
 że zgodne im są dawać oprawa Chrześcianu /: do Kamora /
 Bóg nie, Bógów naszych zważ, dobrze naszrali
 Twój ci krew przeludai i mścię się tharali
 Uley -- kiedy ręką twoją w krwi mojej się maie,
 Litowci -

Sitować się nad tobą, i próbować kasi.

Alvarez

Ale Gyna, twoja kłota odważyła się równa.

Alyra

Borci, iabaz to mowa i zmiana gwaltowna!

Lamor

Jak to chcesz, mię przymusić aż do tej wyłania?

Guzman

Chce mię, czy koniurui tuje przywiązania

Alyra była dotąd nadto nięszczęśliwa,

Przez moię okrucieństwo, i słubne egniewa.

Ja napęć umarta ręka tobie ię odda

Tę ię bez nięnawieści, zaręczył two krai

A gdy się spełni szersza naszyje losow zmiana,

Oto gośtań ięśli moiesz, pramię Guzmara: / do Alwarsa /

Ojere szęśliwog oparę, przyjmij na two dręci,

Niech gęz ię opromiń z Uieba nad niemi răswiici

Jęśli Uiebo moia nadgrodzona: masz drugię Gyna.

Lamor

Stoż bez poruszenia tony, gromis rany...

Julie

Jakże, tyż, miś enoty maie, Chryściany?
 Prawo, co do tak wielkuy zniwala iś Enoty,
 Ale wiary, że iśt sprawom majowyżony iśoty,
 Pomyśl, miara staturność, iś mi znane byty:
 Leż, tała wielkość duszy iśt nad moū sity.
 Cyle enot miś rozuzria: eaty iek blaski miż
 Panu! Miłobę, ty, Kocham, a remota się tryżdy

Alryra

Zawstydzona Alryra do nog twóich spada
 Panu, onaby ciub dżiś zastąpić rada
 Pomyśl, miara dwoma, wokrutnym podziale
 Pziraig bez silny Duszy moie zale
 Cui... iem nadto minna... bdy moiz wiary

Guzman

Marystka nam sprubacron: bo try nasu ytyng.
 Przystap raz iżony Cyere, wty ostatniy poru
 Tyż, przystiwy: bacz Cyera Alryry Zamore
 Zostan Chryścianinem — a dosye mi na tem...
 Umiram.

Alvarez

Widz Dżite wladngugo swiatem
 Poddajmu to sera, iś ramiad rozpaery
 Postusam

Postusone Bogu, litomy i skni i pscibury

189
Kronice Eltze 5to

